

Briuselis, 2021 09 15
COM(2021) 573 final

ANNEX 3

Naujojo europinio bauhauzo politikos ekosistema

PRIEDAS

prie

Europos Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui

Naujasis europinis bauhauzas: gražu, tvaru, įtrauku

Turinys

<i>NAUJOJO EUROPINIO BAUHAUZO POLITIKOS EKOSISTEMA</i>	3
1. Žaliasis kursas	3
1.1. Renovacijos banga	3
1.2. Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinys	4
1.3. Žiedinės ekonomikos veiksmų planas	4
1.4. Nulinės taršos veiksmų planas	5
1.5. ES žaliosios infrastruktūros strategija	5
1.6. Europos prisitaikymo prie klimato kaitos strategija	5
1.7. 2030 m. ES biologinės įvairovės strategija	5
1.8. Strategija „Nuo ūkio iki stalo“	5
1.9. ES miškų strategija	6
1.10. Tekstilės gaminių strategija	6
1.11. Cheminių medžiagų strategija tvarumui užtikrinti	6
1.12. ES bioekonomikos strategija	6
1.13. Europos klimato paktas	7
1.14. Darnaus ir išmanaus judumo strategija	7
2. Teritorinė politika	7
2.1. Sanglaudos politika	7
2.2. Ilgalaikė ES kaimo vietovių vizija	8
3. Kultūros ir kūrybos sektoriai	8
3.1. Naujoji Europos kultūros darbotvarkė	8
3.2. Europos kultūros paveldo veiksmų programa	8
4. Socialinis aspektas	8
4.1. Lygybės sąjungos strategijos	8
4.2. Europos socialinių teisių ramstis	9
4.3. ES vaiko teisių strategija ir Europos vaiko garantijų sistema	9
5. Švietimas ir įgūdžiai	9
5.1. Europos švietimo erdvė	9
5.2. Švietimas aplinkos tvarumo klausimais	10
5.3. 2030 m. Europos įgūdžių darbotvarkė	10
6. Skaitmeninis dešimtmetis	10
6.1. 2030 m. skaitmeninės politikos kelrodis	10
6.2. Skaitmeninės Europos programa	11

6.3.	Duomenų valdymo aktas.....	11
6.4.	Dirbtinio intelekto dokumentų rinkinys.....	11
7.	Moksliniai tyrimai ir inovacijos	11
7.1.	Programa „Europos horizontas“	11
7.2.	Programos „Europos horizontas“ misijos	12
8.	Pramonės ir verslumo aspektas	12
8.1.	Nauja Europos pramonės strategija.....	12

NAUJOJO EUROPINIO BAUHAUZO POLITIKOS EKOSISTEMA

Naujojo europinio bauhauzo tikslas – integruoti **tvarumą, socialinę įtrauktį, estetiką** ir kitus **patirties kokybės** elementus. Todėl jo pobūdis universalus, o koncepcija tarpdalykinė.

Naujuoju europiniu bauhauzu siekiama **sukurti sąsajas ir ryšius** tarp disciplinų, vietų ir žmonių, kad, pasinaudojant kolektyviniu intelektu ir žiniomis, būtų sprendžiami mūsų laukiantys sudėtingi uždaviniai. Laikantis **integruoto požiūrio**, pagal kurį abipusio stiprinimo tikslu skatinama sinergija, taip pat galima optimizuoti politikos poveikį.

Naujasis europinis bauhauzas grindžiamas turtingu ES politikos kontekstu, kuriame nustatyti su įvairiais aspektais, kuriuos bus siekiama integruoti įgyvendinant šią iniciatyvą, susiję strateginiai tikslai ir atskaitos taškai. Nors daugelyje politinių iniciatyvų dėmesys dažnai sutelkiamas tik į vieną iš naujojo europinio bauhauzo aspektų, jas įgyvendinant jau sudaromos jo plėtrai reikalingos sąlygos. Šiuo priedu siekiama pristatyti šias **atitinkamas politikos programas**.

1. Žalioji kursas

1.1. Renovacijos banga¹

Komunikate dėl renovacijos bangos (COM(2020)662) pateikiami siūlomo naujojo europinio bauhauzo tikslai. Jame nustatoma keletas svarbių priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo iki 2050 m. principų, pavyzdžiui: gyvavimo ciklo ir žiediškumo; priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių integravimo; įperkamumo; principas „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“; aukštų sveikatos ir aplinkos apsaugos standartų; saugos; prieinamumo; dvejopos žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos uždavinių sprendimo; pagarbos

¹ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/renovation-wave_en

estetikai ir architektūros kokybei. Jame nurodoma, kad vykdant renovaciją pirmenybė visų pirma turi būti teikiama pažeidžiamiausiems asmenims ir prasčiausio energinio naudingumo gyvenamiesiems bei administraciniams ir švietimo bei sveikatos priežiūros sektorių pastatams.

Iniciatyvos „Renovacijos banga“ veiksmų plane numatyta keletas tolesnių įvairiose politikos srityse įgyvendintinų iniciatyvų. Tarp jų – pagal iniciatyvą „Renovacijos banga“ parengsimos 2050 m. per visą pastatų gyvavimo ciklą išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimo veiksmų gairės (bus parengtos 2023 m.), kurios ilgą laiką ir visais geografiniais lygmenimis – ES, nacionaliniu ir vietos – sudarys būsimos politikos ir rinkos raidos pagrindą. Šios gairės bus grindžiamos gyvavimo ciklo principu ir jose visų pirma bus atsižvelgiama į galimybę taikant žiediško principą apskritai sumažinti išmetamą anglies dioksido kiekį ir taip prisidėti siekiant klimato srities tikslų. Jose bus pateikta vizija ir taip nustatyta būsimų sektoriaus ir valdžios institucijų veiksmų kryptis.

1.2. Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinys

Naujajam europiniam bauhausui ypač svarbūs du pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinio elementai: Direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo ir Direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo. Abiem direktyvomis remiama apstatytos aplinkos pertvarka, atitinkanti Europos Sąjungos klimato srities tikslus.

Be to, pagal naujojo europinio bauhauso iniciatyvą bus prisidedama prie pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą teisėkūros priemonių rinkinio įgyvendinimo, pateikiant naujų novatoriškų idėjų, kaip padidinti energijos vartojimo efektyvumą apstatytoje aplinkoje, užtikrinti tvarią infrastruktūrą ir į apstatytą aplinką integruoti atsinaujinančiąją energiją bei gamtos procesais pagrįstus sprendimus. Pagal ją klimato kaitos aspektai ir tvarumas derinami su mūsų gyvenimo patirties kokybe.

1.3. Žiedinės ekonomikos veiksmų planas²

Pagal 2020 m. priimtą antrąjį Žiedinės ekonomikos veiksmų planą siekiama didinti išteklių naudojimo efektyvumą, mažinti vartojimo pėdsaką ir bendrą poveikį aplinkai ir klimatui. Jame, be įvairių teisėkūros priemonių, pateikta nemažai savanoriškų priemonių, įskaitant žaliuosius viešuosius pirkimus (ŽVP), ES ekologinį ženklą ir sistemą „Level(s)“, kuriomis siekiama skatinti tvarią išteklių gavybą ir vartojimą, taip padedant įgyvendinti Europos žaliojo kurso tikslus. Naujajam europiniam bauhausui ypač svarbu tai, kad būtų peržiūrėti ir tvirtai žiediško principu pagrįsti galiojantys tvarių pastatų ŽVP kriterijai. Tuo tikslu pasinaudojama sistemos „Level(s)“³ rodikliais. Taikymo sritis apima įprastus viešuosius pastatus, pvz., biurus, socialinius būstus ir mokyklas, taip pat tiek naujai statomus, tiek renovuojamus pastatus. Kriterijai, apimantys žiedišumą, sveikatą ir patogumą, atsparumą klimato kaitai ir gyvavimo ciklo sąnaudas, padės viešiesiems pirkėjams siekti, kad pastatai būtų tvaresni. Šia veikla bus prisidedama prie naujojo europinio bauhauso įsivertinimo priemonės, kuri padėtų nustatyti, kiek projektas yra tvarus, įtraukus ir estetiškas, kūrimo. Įmonės ir vartotojai prie naujojo europinio bauhauso iniciatyvos gali prisidėti pirkdami ES ekologiniu ženklu pažymėtus produktus ir paslaugas, per visą jų gyvavimo ciklą atitinkančius aukštus aplinkos apsaugos standartus. ES ekologinio ženklo kriterijai taikomi kietos dangos gaminiams, iš medienos, kamštienos ir bambuko pagamintoms grindų dangoms, dažams ir lakui, tekstilės gaminiams, baldams ir lovų čiužiniams. Žiedinės ekonomikos veiksmų plane paskelbta apie ES atliekų teisės

² https://ec.europa.eu/environment/pdf/circular-economy/new_circular_economy_action_plan.pdf

³ https://ec.europa.eu/environment/levels_en

aktų modernizavimą ir pakartota, kad Komisija apsvarstys galimybę nustatyti parengimo pakartotinai naudoti ir antrinio perdirbimo tikslus, taikytinus statybų ir griovimo atliekomis bei konkrečioms jų medžiagų frakcijoms.

1.4. Nulinės taršos veiksmų planas⁴

ES nulinės vandens, oro ir dirvožemio taršos veiksmų plane nustatytas užmojis užtikrinti, kad tarša, įskaitant patalpų taršą, nekenktų mūsų sveikatai ir ekosistemoms. Tai ypač aktualu mūsų gyvenamosiose vietose. Todėl jame pateikiami pavyzdiniai veiksmai, kurių tikslas – nustatyti pagrindinius miestų žalinimo ir inovacijų poreikius ir naudoti vietos skaitmeninius dvynius, siekiant užkirsti kelią taršai tiek patalpose, tiek lauke. Todėl juo bus prisidedama prie naujojo europinio bauhauzo tvarumo aspekto.

1.5. ES žaliosios infrastruktūros strategija⁵

Žalioji infrastruktūra sujungia itin svarbias natūralias gamtines zonas su miestų centrais ir atkuria bei pagerina jų funkcijas. Tai esminė planavimo koncepcija, kuria siekiama apsaugoti gamtinį kapitalą ir kartu pagerinti gyvenimo kokybę, todėl ja reikšmingai prisidedama prie tvarumo, kuris yra vienas svarbiausių europinio bauhauzo iniciatyvos elementų.

1.6. Europos prisitaikymo prie klimato kaitos strategija⁶

Naują ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija siekiama padidinti ir paspartinti ES pastangas apsaugoti gamtą, žmones ir pragyvenimo šaltinius nuo neišvengiamo klimato kaitos poveikio. Todėl ja bus prisidedama prie naujojo europinio bauhauzo tvarumo aspekto, sudarant palankesnes sąlygas į statomus ir atnaujinamus pastatus ir ypatingos svarbos infrastruktūrą integruoti atsparumo klimato kaitai aspektus. Svarbus šios strategijos įgyvendinimo veiksnys – programos „Europos horizontas“ prisitaikymo prie klimato kaitos misija. Viena sričių, kurioje bus galima suderinti naujojo europinio bauhauzo iniciatyvą ir prisitaikymo prie klimato kaitos politiką, bus konkreitiems poreikiams ir konkrečioms vietovėms pritaikyti atsakomieji veiksmai ir priemonės, kurių kūrime, vystyme ir bandyme bus pakviesti aktyviai dalyvauti piliečiai.

1.7. 2030 m. ES biologinės įvairovės strategija⁷

ES biologinės įvairovės strategijoje pabrėžta, kad žaliosios miesto erdvės, įskaitant žaliuosius stogus ir sienas, teikia įvairialypės naudos. Tai – dėl savo svarbaus indėlio į tvarumą ir estetinio aspekto svarbus naujojo europinio bauhauzo iniciatyvos elementas. Neseniai dėl COVID-19 pandemijos įvestos izoliavimo priemonės parodė, kad žaliosios miesto erdvės svarbios mūsų fizinei ir psichinei gerovei. Be to, augalija padės atvėsinti miestų teritorijas ir sušvelninti gaivalinių nelaimių poveikį. Įgyvendinant Biologinės įvairovės strategiją ir dideliu mastu diegiant gamtos procesais pagrįstus sprendimus bus prisidedama prie naujojo europinio bauhauzo iniciatyvos, nes šis projektas pagal savo pobūdį yra vienas efektyviausių, tvariausių ir neabejotinai estetiškiausių.

⁴ COM(2021) 400. https://ec.europa.eu/environment/strategy/zero-pollution-action-plan_en.

⁵ https://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/strategy/index_en.htm

⁶ ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija. [COM\(2021\) 82 final](#).

⁷ https://ec.europa.eu/environment/strategy/biodiversity-strategy-2030_lt

1.8. Strategija „Nuo ūkio iki stalo“⁸

Strategija „Nuo ūkio iki stalo“ siekiama, kad maisto sistemos būtų sąžiningos, sveikos ir ekologiškos. Ja siekiama sudaryti visiems sąlygas gauti pakankamai ir saugaus, maistingo bei tvaraus maisto, taip pat sumažinti maisto nuostolius bei skatinti atliekų prevenciją. Strategija „Nuo ūkio iki stalo“ padeda siekti naujojo europinio bauhauzo tvarumo ir įtraukumo tikslų, nes pagal ją, pavyzdžiui, taikomos miestų maisto sistemos bei žiedinės maisto sistemos ir kuriami valgomųjų augalų sodai.

1.9. ES miškų strategija⁹

ES miškų strategijos tikslas – didesni, sveikesni ir įvairesni nei dabar turimi miškai, kurie ateinančiais dešimtmečiais visų pirma saugotų ir sugertų anglies dioksidą, padėtų stabdyti buveinių ir rūšių nykimą ir atliktų savo socialines bei ekonomines funkcijas. Joje taip pat tvirtinama, kad kurdami tvarią ir neutralaus poveikio klimatui ekonomiką užtikriname tinkamiausią medienos naudojimą pagal pakopinio naudojimo principą. Tai reiškia, kad kuo daugiau ilgaamžių medžiagų ir gaminių turėtų būti gaminama iš medienos. Šiuo metu mažą medienos, kaip statybinės medžiagos, rinkos dalį reikia padidinti, pakeičiant energijai imlias ir iškastiniu kuru grindžiamas medžiagas. Siekiant išplėsti sektorių, reikės tolesnių su ilgalaikėmis ir saugiomis medienos statybinėmis medžiagomis susijusių mokslinių tyrimų ir inovacijų. Tai apima medieną pastatams, kuri bus reikalinga įgyvendinant naujojo europinio bauhauzo iniciatyvą.

1.10. Tekstilės gaminių strategija¹⁰

Įgyvendinant šią strategiją bus pakeisti tekstilės gamybos, naudojimo ir pakartotinio naudojimo būdai. Jaunosios kartos atliks ypatingą vaidmenį sujungdamos kartas, keisdamos mūsų tekstilės gaminių modelius ir skatindamos inovacijas bei verslumą. Tai bus skatinama remiant naujus verslo modelius, orientuotus į patvarumą, atkuriamumą ir tinkamumą dalytis, taip pat remiant naujoviškų medžiagų kūrimą, medžiagų panaudojimą baldams ar statybos produktams pagal atliekų hierarchiją ir naujojo europinio bauhauzo principus, pristatymus ir informuotumo didinimo projektus, finansuojamus pagal tokias ES finansavimo programas kaip LIFE ir „Europos horizontas“.

1.11. Cheminių medžiagų strategija tvarumui užtikrinti¹¹

ES gyventojai gerokai nerimauja dėl kenksmingų cheminių medžiagų ir su jomis susijusių padarinių sveikatai ir aplinkai. Statybose vidaus ir išorės interjerui skirtose medžiagose ir produktuose, tekstilės gaminiuose, mažai anglies dioksido išskiriančiose transporto priemonėse, akumuliatoriuose, vėjo jėgainėse, atsinaujinančiuose energijos ištekliuose ir vartojimo prekėse yra labai įvairių cheminių medžiagų, kurių nemaža dalis yra kenksmingos ir gali turėti įtakos mūsų gyvenimo kokybei. Pagal cheminių medžiagų strategiją tvarumui užtikrinti įgyvendinamais aplinkos be toksinių medžiagų kūrimo veiksmais siekiama geriau apsaugoti piliečius ir aplinką ir skatinti naudoti chemines bei kitas medžiagas, kurių saugumas ir tvarumas užtikrintas kūrimo etape. Šiuo tikslu rengiami atitinkami kriterijai, kurie padėtų pereiti prie žaliosios ekonomikos, taip užtikrinant,

⁸ https://ec.europa.eu/food/horizontal-topics/farm-fork-strategy_en

⁹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12674-Forests-new-EU-strategy_lt

¹⁰ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12822-EU-strategy-for-sustainable-textiles_lt

¹¹ https://ec.europa.eu/environment/strategy/chemicals-strategy_en

kad būsimi pastatai, infrastruktūra ir kiti produktai būtų saugesni, jais būtų prisidedama prie tvarios ateities ir būtų mažinamas bendras aplinkosauginis pėdsakas.

1.12. ES bioekonomikos strategija¹²

Bioekonomikoje ieškoma naujų išteklių gamybos ir vartojimo būdų, kartu atsižvelgiant į mūsų planetos ribas ir atsitraukiant nuo linijinės ekonomikos, pagrįstos dideliu iškastinių ir mineralinių išteklių naudojimu. Atsinaujinančiosios biologinės medžiagos ir žalioji aplinka gali būti naudingos: 1) siekiant anglies dioksido poveikio neutralumo, žiediško ir tvarumo tikslų, 2) kuriant darbo vietas, ypač kaimo vietovėse, ir pragyvenimo šaltinius, 3) užtikrinant žmonių gyvenimo kokybę (pvz., statybinių medžiagų požiūriu mediena laikoma estetiškai malonia, mažinančia įtampą ir pasižyminčia geromis akustinėmis savybėmis).

1.13. Europos klimato paktas¹³

Naujasis europinis bauhausas glaudžiai susijęs su Europos klimato paktu – ES masto iniciatyva, kuria žmonės, bendruomenės ir organizacijos raginami dalyvauti vykdamas klimato politikos veiksmus ir kurti žalesnę Europą. Įgyvendinant paktą skatinami įsipareigojimai, vertinama pažanga ir sudaromos palankesnės sąlygos įvairių renovacijos tiekimo grandinės dalyvių diskusijoms. Pagal jį kartu su piliečiais, pasinaudojant programa „Europos horizontas“, bus kuriami bendri sprendimai ir gryninamos idėjos, kuriomis būtų galima prisidėti prie naujojo europinio bauhauso iniciatyvos. Europos klimato paktas jau turi daugiau kaip 500 ambasadorių¹⁴. Jie paspartins klimato srities veiksmus ir taip prisidės prie tam tikrų sričių, kurios pabrėžiamos naujojo europinio bauhauso iniciatyvoje.

1.14. Darnaus ir išmanaus judumo strategija¹⁵

Darnaus ir išmanaus judumo strategijoje nustatytas ES transporto sistemos plėtros planas, pagal kurį turi būti siekiama jos žaliosios ir skaitmeninės transformacijos ir didesnio atsparumo būsimoms krizėms. Šia strategija prisidedama prie naujojo europinio bauhauso iniciatyvos, nes pagal ją transportas yra vienas pagrindinių socialinės sąveikos užtikrinimo veiksnių ir suartinami Europos žmonės ir regionai. Joje taip pat pateikiami transporto ir judumo darnumo didinimo sprendimai ir taip prisidedama prie sveikesnių gyvenimo mūsų miestuose ir miesteliuose sąlygų. Be to, strategija siekiama užtikrinti, kad judumo sprendimai būtų prieinamesni ir įperkamesni visiems, įskaitant riboto judumo asmenis, laikantis naujojo europinio bauhauso įtraukimo principo.

2. Teritorinė politika

2.1. Sanglaudos politika

Sanglaudos politika yra svarbi priemonė, kuria remiama žalioji ir teisinga Europos miestų ir regionų pertvarka, taip prisidedant prie Europos žaliojo kurso ir iniciatyvos „Renovacijos banga“. Kadangi sanglaudos politika vykdoma pagal pasidalijamojo valdymo principą, ji suteikia dideles galimybes naujam europiniam bauhausui įsitvirtinti miestų ir regionų plėtros ekosistemose ir užtikrinti tolesnį nacionalinių, regioninių ir vietos valdžios institucijų dalyvavimą iniciatyvoje. Sanglaudos

¹² https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/environment/bioeconomy/bioeconomy-strategy_en

¹³ https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action/pact_lt

¹⁴ https://europa.eu/climate-pact/ambassadors/meet-our-ambassadors_lt

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0789>

politika ir specialiomis priemonėmis skatinamas integruotas teritorijų vystymas sudaro sąlygas nacionaliniams, regioniniams ir vietos suinteresuotiesiems subjektams taikyti naujojo europinio bauhauzo principus investicijoms, atsižvelgiant į teritoriją. Be to, įgyvendinant sanglaudos politiką suteikiama išskirtinė galimybė kurti naujus sprendimus pasitelkiant tarpvalstybinį bendradarbiavimą.

Parama tvariai miestų plėtrai – miestams privalomai skiriamos Europos regioninės plėtros fondo lėšos (8 proc. visų nacionalinių asignavimų) ir pagal Europos miestų iniciatyvą skiriamos lėšos (400 mln. EUR) – suteikia galimybę spręsti sudėtingus miestų uždavinius, kuriems be naujojo europinio bauhauzo principų reikia ir tarpdisciplininės politikos atsako į žaliąją pertvarką, skatinant vietos lygmeniu grindžiamą, integruotą ir įtraukų požiūrį bei vietos suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą.

Numatoma, kad pagal sanglaudos politiką 2021–2027 m. laikotarpiu į projektus, susijusius su klimatu ir aplinka, bus investuota daugiau kaip 100 mlrd. EUR. Be to, bus finansuojami moksliniai tyrimai, susiję su ekonomikos žalinimu. Kalbant apie investicijas į pastatus, pagal sanglaudos politiką gali būti remiami projektai, skirti viešiesiems pastatams, daugiabučiams ir socialiniams būstams. Įgyvendinant sanglaudos politiką taip pat galima padėti regionams statybos ir pastatų sektoriuje skatinti mokslinius tyrimus, plėtrą ir inovacijas ir remti naujų medžiagų ir sprendimų, skirtų įperkamai ir ilgalaikiai renovacijai, kūrimą.

2.2. Ilgalaikė ES kaimo vietovių vizija

Komisijos komunikate dėl ilgalaikės ES kaimo vietovių vizijos nurodomi pagrindiniai kaimo vietovėse kylantys sunkumai ir pabrėžiamos prieinamos galimybės.

Minėta vizija siekiama spręsti šiuos uždavinius, remiantis naujomis socialiai tvarios žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos galimybėmis ir COVID-19 pandemijos metu įgyta patirtimi, taip pat nustatant priemones, kaip pagerinti gyvenimo kokybę kaimo vietovėse, užtikrinti subalansuotą teritorinį vystymąsi ir skatinti ekonomikos augimą. Remiantis prognozėmis ir plataus masto konsultacijomis su piliečiais ir kitais kaimo vietovių subjektais, vizijoje siūloma parengti Kaimo paktą ir Kaimo veiksmų planą, kuriais būtų siekiama užtikrinti, kad mūsų kaimo vietovės būtų stipresnės, sujungtos, atsparios ir klestinčios; visi fondai raginami bendradarbiauti siekiant darnaus kaimo vietovių vystymosi.

Be kitų siūlomų veiksmų, pavyzdinė iniciatyva dėl paramos kaimo savivaldybėms energetikos pertvarkos ir kovos su klimato kaita srityse apima veiksmus, kuriais siekiama pagerinti kaimo būstų ir kitų pastatų kokybę, ir pagal ją skatinama naudoti struktūrinį finansavimą pastatų renovacijos bangai finansuoti, visų pirma jungiantis prie naujojo europinio bauhauzo iniciatyvos.

3. Kultūros ir kūrybos sektoriai

3.1. Naujoji Europos kultūros darbotvarkė¹⁶

Vienas iš pagrindinių Naujosios Europos kultūros darbotvarkės ir Tarybos 2019–2022 m. darbo plano kultūros srityje principų yra kultūros indėlis į darnų socialinį ir ekonominį vystymąsi. Šis klausimas nagrinėjamas keliose šiuo metu dirbančiose Komisijos koordinuojamose valstybių narių

¹⁶ [EUR-Lex – 52018DC0267 – LT – EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

ekspertų grupėse (dėl aukštos kokybės architektūros, kultūros paveldo ir klimato kaitos, taip pat darnaus vystymosi kultūrinio aspekto), o kitose aptariami platesnės ekosistemos (menininkų darbo sąlygų, lyčių lygybės ir pan.) klausimai. Be to, Europos inovacijos ir technologijos institutas (EIT) įsteigs konkrečiai kultūros ir kūrybos sektorių ir pramonės srityje dirbsiančią žinių ir inovacijos bendriją. Kitas strateginis darbotvarkės tikslas – panaudoti kultūros ir kultūros įvairovės galią socialinei sanglaudai ir gerovei. Todėl darbotvarkėje padedama įgyvendinti naujojo europinio bauhauzo tikslus ir tris aspektus.

3.2. Europos kultūros paveldo veiksmų programa¹⁷

Pagal Europos programą, kuri laikoma 2018 m. Europos kultūros paveldo metų palikimu, įgyvendinant 60 veiksmų pabrėžiamas kultūros paveldo potencialas didinti socialinį kapitalą, skatinti ekonomikos augimą ir užtikrinti aplinkos tvarumą. Kultūros paveldas ir istoriniai pastatai – išskirtinė mūsų (apstatytos) aplinkos dalis – gali padėti pasiekti naujojo europinio bauhauzo įtraukaus, gražaus ir darnaus vystymosi tikslus.

4. Socialinis aspektas

4.1. Lygybės sąjungos strategijos

Europos Komisija dalyvauja kuriant lygybės sąjungą. Specialiose strategijose¹⁸ nustatyti mechanizmai ir veiksmai, kuriais siekiama sudaryti sąlygas visiems gyventi ir klestėti nepaisant su lytimi, rasine ar etnine kilme, religija ar tikėjimu, negalia, amžiumi ar seksualine orientacija susijusių skirtumų. Siekiant sukurti lygybės sąjungą, bus labai svarbu ne tik imtis tikslinių veiksmų, bet ir į visas atitinkamas ES politikos sritis, teisės aktus ir finansavimo programas, įskaitant naujojo europinio bauhauzo iniciatyvą, labiau integruoti lygybės ir prieinamumo aspektus.

2021–2030 m. neįgalųjų teisių strategijoje¹⁹ pabrėžiama, kad galimybė neįgaliesiems naudotis apstatyta ir virtualia aplinka yra būtina jų savarankiško gyvenimo ir visapusiško dalyvavimo visose gyvenimo srityse sąlyga. Prieinamumas taip pat yra svarbus pastatų tvarumo elementas, nes prieinami pastatai yra įtraukesni, naudingesni įvairesniems žmonėms ir ilgaamžiškesni, taigi – geriau atitinka kintančius senstančios visuomenės poreikius. Įgyvendinant naujojo europinio bauhauzo iniciatyvą svarbus ir ES romų strateginiame plane nustatytas tikslas iki 2030 m. užtikrinti didesnes realias vienodas galimybes gauti tinkamą būstą ir būtiniausias paslaugas nepatiriant segregacijos.

4.2. Europos socialinių teisių ramstis²⁰

Atsižvelgdama į Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planą, Komisija nustatė plataus užmojo tikslą ES iki 2030 m. sumažinti asmenų, kuriems kyla skurdo arba socialinės atskirties rizika, skaičių ne mažiau kaip 15 mln., įskaitant ne mažiau kaip 5 mln. vaikų. Naujojo europinio bauhauzo

¹⁷ [Europos kultūros paveldo veiksmų programa, ES leidinių biuras \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/culture/culture-heritage-programme).

¹⁸ 2020–2025 m. lyčių lygybės strategijoje, 2020–2025 m. ES kovos su rasizmu veiksmų plane, 2020–2030 m. ES romų lygybės, įtraukties ir dalyvavimo strateginiame plane, LGBTIQ asmenų lygybės strategijoje ir 2021–2030 m. neįgalųjų teisių strategijoje.

¹⁹ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8376&furtherPubs=yes>

²⁰ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights_lt

iniciatyva bus padedama sudaryti palankesnes sąlygas socialinei įtraukčiai skatinant taikyti net tik fizinio prieinamumo, bet ir prieinamumo prie informacijos bei sprendimų priėmimo procesų principus. Be to, ypatingas dėmesys bus skiriamas su įperkamu susijusiems veiksams. Todėl abi iniciatyvos yra glaudžiai susijusios.

4.3. ES vaiko teisių strategija²¹ ir Europos vaiko garantijų sistema²²

Kova su vaikų skurdu ir įtraukios bei vaikams palankios visuomenės, sveikatos ir švietimo sistemų skatinimas yra pagrindiniai ES vaiko teisių strategijos – taip pat naujojo europinio bauhauzo – elementai. Strategijoje teigiama, kad kiekvienas vaikas nuo pat mažens turi teisę į deramas gyvenimo sąlygas ir pabrėžiama, kad vaikams iš mažas pajamas gaunančių šeimų gresia didesnė rizika gyventi labai prastomis būsto sąlygomis, perpildytuose būstuose, jiems taip pat kyla didesnis pavojus tapti benamiais. Tarybos rekomendacijoje, kuria nustatoma Europos vaiko garantijų sistema, valstybės narės raginamos visiems vaikams, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, užtikrinti realią galimybę gyventi tinkamuose būstuose (taip pat naudotis keliomis kitomis pagrindinėmis paslaugomis, kurių dalis turėtų būti nemokama). Nacionaliniai veiksmų planai, kaip įgyvendinti Europos vaiko garantijų sistemą, turėtų apimti laikotarpį iki 2030 m. ir turėtų būti derinami su planais, kuriais siekiama teritorinių pokyčių pagal Žaliąjį kursą.

5. Švietimas ir įgūdžiai

5.1. Europos švietimo erdvė

Koalicija „Švietimas klimato labui“²³ siekia bendrai sukurti dalyvaujamąją švietimo bendruomenę ir taip prisidėti prie pokyčių, reikalingų, kad visuomenės poveikis klimatui taptų neutralus. Per savo interneto platformą ir apskritai palaikydama ryšį su bendruomene, koalicija „Švietimas klimato labui“ gali rengti pokalbius ir padėti spręsti bendrus dalyvių uždavinius (įsipareigojimus), susijusius su naujojo europinio bauhauzo prioritetais. Konkrečiai, koalicija „Švietimas klimato labui“ gali skatinti veiksmus, kuriais būtų propaguojama žaliųjų mokyklų, kaip fizinių struktūrų, ir visų kitų mokymosi aplinkos elementų (novatoriškos pedagogikos, projektais pagrįsto mokymosi, skirtingų dalykų mokytojų grupių ir kt.) kryžmaveika.

Europos universitetų²⁴ aljansai gali prisidėti prie naujojo europinio bauhauzo, skatindami skirtingų specialybių ir šalių studentus dirbti kartu su architektais, menininkais, inžinieriais ir projektuotojais, kad būtų užtikrintas tvarumas. Be to, jie skatins taikyti visos institucijos bendruomenės dalyvavimu grindžiamą požiūrį, pagal kurį tvarumas būtų įtvirtintas visose veiklos srityse, kaip numatyta naujojo europinio bauhauzo iniciatyvoje.

5.2. Švietimas aplinkos tvarumo klausimais

2021 m. pabaigoje numatyta pateikti pasiūlymą dėl Tarybos rekomendacijos dėl švietimo aplinkos tvarumo klausimais. Jos tikslas – remti žaliosios pertvarkos ir tvarumo integravimą į visus švietimo ir mokymo etapus, įskaitant mokyklinį ugdymą, aukštąjį mokslą ir profesinį mokymą.

²¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lt/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0142>

²² https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2021.223.01.0014.01.LIT&toc=OJ%3AL%3A2021%3A223%3ATOC

²³ https://education-for-climate.ec.europa.eu/_en

²⁴ https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/european-universities-initiative_lt

Pagal programą „Erasmus +“ galima įvairiai remti mokyklų ir aukštojo mokslo įstaigų veiksmus, susijusius su švietimu aplinkos tvarumo klausimais, ir, be kita ko, remti visos institucijos bendruomenės dalyvavimu grindžiamą požiūrį į tvarumą, kūrybiškumą ir inovacijas laikantis naujojo europinio bauhauzo principų.

5.3. 2030 m. Europos įgūdžių darbotvarkė²⁵

Norint reaguoti į bendrą greitų technologinių pokyčių, skaitmeninimo, klimato kaitos, demografinių tendencijų ir naujų darbo formų poveikį reikalingos novatoriškos idėjos, kurios užtikrintų, kad švietimas ir profesinis mokymas ne tik būtų pritaikyti prie pokyčių, bet ir taptų šių pokyčių įveikimo ir varomąja jėga. Europos įgūdžių darbotvarkė bus labai svarbi įgyvendinant naująjį europinį bauhauzą, nes ja siekiama padidinti įgūdžių svarbą ES, kad būtų stiprinamas tvarus konkurencingumas, užtikrinamas socialinis teisingumas ir didinamas mūsų atsparumas, apibrėžiant teisę į kokybišką ir įtraukų švietimą, mokymą ir mokymąsi visą gyvenimą. Taigi įgūdžių darbotvarkė yra glaudžiai susieta su Europos žaliuoju kursu, naująja Skaitmenine strategija ir naujomis pramonės ir MVĮ strategijomis, nes įgūdžiai yra labai svarbūs jų sėkmei užtikrinti. Be to, ja palaikoma Tarybos rekomendacija „Tiltas į darbo rinką. Sustiprinta Jaunimo garantijų iniciatyva“.

6. Skaitmeninis dešimtmetis

6.1. 2030 m. skaitmeninės politikos kelrodis²⁶

Pagal Europos skaitmeninės ateities formavimo strategiją, kurioje išdėstyta Duomenų valdymo aktu, Skaitmeninių paslaugų aktu, Skaitmeninių rinkų aktu, Dirbtinio intelekto aktu ir Kibernetinio saugumo strategija grindžiama politikos reformos programa, formuojamo skaitmeninio dešimtmečio tikslas – iki 2030 m. ES skaitmeniniams užmojams – būti skaitmeniniu požiūriu suverenia atvirame ir susietame pasaulyje ir vykdyti skaitmeninę politiką, suteikiančią žmonėms ir įmonėms galimybę pasinaudoti į žmogų orientuota, tvaria ir labiau klestinčia skaitmenine ateitimi – suteikti konkrečią išraišką. Tikslai, nustatyti siekiant paspartinti kompleksinių skaitmeninių technologijų ir paslaugų (įgūdžių, junglumo, verslo ir viešųjų paslaugų skaitmenizacijos) teikimą, padės spręsti naujojo europinio bauhauzo iškeltus junglumo, skaitmeninės atskirties mažinimo, vietos lygmens susiejimo su pasauliniu lygmeniu uždavinius. Europos skaitmeninių inovacijų centrų sutelkimas ir stiprinimas yra svarbus skaitmeninio dešimtmečio tikslas. Tikimasi, kad kai kurie iš 200 tinklo centrų taip pat dėmesį sutelks į statybos sektorių arba kūrybiškumą ir meną. Naujojo europinio bauhauzo kontekste jie bus sutelkti tvariai, įtraukiai, realiai ir virtualiai aplinkai bei patirčiai kurti.

6.2. Skaitmeninės Europos programa

Pagal neseniai sukurtą Skaitmeninės Europos programą bus teikiamas strateginis finansavimas, kurio tikslas – paspartinti ekonomikos atsigavimą ir suteikti kryptį Europos visuomenės ir ekonomikos skaitmeninei transformacijai, visų pirma plėtojant ir plačiai naudojant skaitmenines technologijas.

Pagal Skaitmeninės Europos programą pirmiausia bus remiama pažangiųjų bendruomenių dalyvaujamoji veikla ir joms skirtos infrastruktūros diegimas, taip prisidedant prie naujojo europinio

²⁵ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223&langId=en>

²⁶ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_lt

bauhauzo plėtros. Skatinant naudoti vietas skaitmeninius dvynius skatinamas dalyvaujamas miestų planavimas siekiant ekologiškesnės ir darnios gyvenamosios aplinkos. Be to, pagal Skaitmeninės Europos programą bus remiamos kelios dirbtinio intelekto bandymų ir eksperimentavimo priemonės, kuriomis bus skatinamos inovacijos, be kita ko, sveikatos apsaugos ir pažangiosiose bendruomenėse.

Pagal programą „Kūrybiška Europa“, „Europeana“ arba „S+T+ARTS“ įgyvendinant kelias skaitmenines iniciatyvas bus padedama megzti ryšius skaitmeninių inovacijų kūrėjams ir realizuotojams (menininkams, miestų vadovams ir plėtotojams, sveikatos sektoriaus atstovams) ir taip užtikrinti naujojo europinio bauhauzo sėkmę.

6.3. Duomenų valdymo aktas

2020 m. lapkričio mėn. Komisija pasiūlė Duomenų valdymo aktą, kuriame nustatyta dalijimosi duomenimis ir duomenų erdvių valdymo sistema. Remiantis šia teisine sistema bus galima rinkti bei naudoti daugiau duomenų ir jais remtis, kad ateityje kuriant pastatus būtų daroma mažiau žalos aplinkai ir kuo labiau sumažinamas arba visai panaikinamas anglies dioksido pėdsakas.

6.4. Dirbtinio intelekto dokumentų rinkinys

2021 m. balandžio mėn. priimtu dirbtinio intelekto dokumentų rinkiniu Komisija nustatė pirmosios ES dirbtinio intelekto teisinės sistemos pagrindą ir kartu su valstybėmis narėmis pradėjo įgyvendinti suderintą planą. Šio dokumentų rinkinio tikslas – užtikrinti žmonių ir įmonių saugą ir pagrindines teises, kartu visoje ES didinant dirbtinio intelekto diegimą, investicijas ir diegiant daugiau inovacijų. Dirbtinis intelektas bus naudojamas kaip vienas iš pagrindinių naujų verslo modelių, kurių naujojo europinio bauhauzo kontekste, elementų ir asmeniniams poreikiams pritaikytų novatoriškų skaitmeninių sprendimų šaltinis, kartu užtikrinant optimalią estetikos ir į gamtą orientuotų bei ryšį su ja atkuriančių veiksmų pusiausvyrą.

7. Moksliniai tyrimai ir inovacijos

7.1. Programa „Europos horizontas“²⁷

Pagal programą „Europos horizontas“ bus remiama Europos žaliaji pertvarka, pagrįsta konkurencingomis Europos pramonės ir paslaugų vertės grandinėmis. Tokiai pertvarkai reikia didelių pastangų tarpdalykinių mokslinių tyrimų ir inovacijų srityse, susijusiose su švariomis technologijomis ir socialine pertvarka, kaip tai skatinama naujuoju europiniu bauhauzu. Moksliniai tyrimai ir inovacijos lems šios pertvarkos spartą ir turės tiesioginės įtakos poveikiui ir bendrai naudai, pavyzdžiui, geresnei oro kokybei, didesniai užimtumui, socialinei įtraukčiai, tvariam išteklių valdymui ir mažesnei priklausomybei nuo iškastinio kuro. Visos šios priemonės bus naudingos visuomenei ir piliečiams, nes pasiūlys sprendimus, kurie padėtų spręsti mūsų laikų uždavinius. Bendradarbiavimas ir kūrybiškumas, ypač mokslo, socialinėje ir technologijų srityje, yra visų taikos ir klestėjimo pagrindas. Moksliniai tyrimai ir inovacijos taip pat gali būti svarbūs skleidžiant naują europinį bauhauzą už ES ribų, taikant visuotinį požiūrį į mokslinius tyrimus ir

²⁷<https://op.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/3c6ffd74-8ac3-11eb-b85c-01aa75ed71a1>

inovacijas²⁸, pavyzdžiui, keičiantis informacija apie standartus, geriausia patirtimi ir naujomis idėjomis.

Europos inovacijos ir technologijos institutas (EIT) per savo žinių ir inovacijos bendrijas (ŽIB) įgyvendina veiklą, apimančią žinių trikampį švietimo, mokslinių tyrimų ir inovacijų srityse, kad būtų pasiekti naujojo europinio bauhauzo tikslai. EIT, naudodamasis vietoje veikiančiu intervencijos modeliu ir daugiau nei 2 000 partnerių visoje ES ekosistemoje, bendradarbiauja su piliečiais ir didina informuotumą apie naują europinį bauhauzą, remia naujas verslo idėjas, kuriomis integruojami naujojo europinio bauhauzo principai, ir spartina naujojo europinio bauhauzo startuolių augimą.

7.2. Programos „Europos horizontas“ misijos²⁹

Siekiant padėti skatinti plataus užmojo, drąsius, ilgalaikius mokslinius tyrimus ir inovacijas, pagal programą „Europos horizontas“ siūlomos penkios misijos. Tai yra: 1) „100 neutralizuoto poveikio klimatui miestų iki 2030 m. – užduotis piliečiams ir jų labui“, 2) „Klimato kaitai atspari Europa: klimato sutrikdymams pasirengusi Europa ir spartesnis perėjimas prie klimato kaitai atsparios ir teisingos Europos iki 2030 m.“, 3) „Rūpintis dirvožemiu – rūpintis gyvybe“, 4) misija „Jūrų žvaigždė 2030: atkurkime gerą mūsų vandenynų ir kitų vandenų būklę“, taip pat 5) „Įveikti vėžį – įmanoma misija“. Šiomis misijomis siekiama dideliu mastu gaminti Europos viešąsias gėrybes, kad būtų išspręstos pagrindinės sisteminės problemos. Misijų, kaip ir naujojo europinio bauhauzo, tikslas – įkvėpti visuomenę ir lavinti jų vaizduotę, įtraukti piliečius ir suinteresuotuosius subjektus ir kartu su jais kurti idėjas, prototipus, produktus ir sprendimus, kuriai skatinamos žalioji ir skaitmeninė pertvarkos. Pradėjus vykdyti pavyzdinius parodomuosius naujojo europinio bauhauzo projektus, su miestais ir prisitaikymu prie klimato kaitos susijusios misijos atskleidžia įsipareigojimą plėtoti tolesnę sąveiką su naujuoju europiniu bauhauzu. Vykdamas miestų misiją bus imtasi konkrečių veiksmų, kad į klimato kaitai atsparių miestų susitarimų rengimą būtų įtraukti naujojo europinio bauhauzo principai ir vertybės.

8. Pramonės ir verslumo aspektas

8.1. Nauja Europos pramonės strategija³⁰

Pramonė ir įmonės yra svarbios infrastruktūros, produktų ir paslaugų teikimo dalyvės, sudarančios sąlygas ir padedančios realizuoti naują europinį bauhauzą visoje Europoje ir už jos ribų.

2021 m. gegužės mėn. Europos Komisija atnaujino savo pramonės strategiją, siekdama, kad mūsų pramonės srities užmojais būtų atsižvelgta į naujas aplinkybes po COVID-19 krizės, kartu užtikrindama, kad Europos pramonė galėtų imtis iniciatyvos pereinant prie žaliosios, skaitmeninės ir atsparios ekonomikos. Siekiant šio tikslo bus labai svarbu parengti 14 nustatytų ekosistemų pertvarkos scenarijus. Statybos ekosistemai buvo teikiama pirmenybė siekiant įgyvendinti šią pertvarką, kuri bus grindžiama bendrai parengtu veiksmų planu, suinteresuotiesiems subjektams ir skirtingų Komisijos sektorių atstovams dalyvaujant aukšto lygio forume statybos klausimais.

²⁸ https://ec.europa.eu/info/files/communication-global-approach-research-and-innovation_en

²⁹ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/missions-horizon-europe_en

³⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0102&from=EN>

Statybos ekosistemos pertvarka yra svarbi naujam europiniam bauhausui, nes ja sprendžiami tvarumo klausimai, kuriais siekiama padėti geriau apsaugoti žmones ir aplinką skatinant inovacijas, kvalifikacijų ugdymą ir kuriant saugias bei tvarias alternatyvas arba užtikrinant statybinių produktų tvarumą, gerinant pastatų energinį efektyvumą ir aplinkosauginį veiksmingumą. Be statybos, naujam europiniam bauhausui ypač svarbios Pramonės strategijoje nurodytos „kaimynystės, socialinės ekonomikos ir pilietinio saugumo“, „kultūros ir kūrybos pramonės“, „turizmo“ arba „tekstilės gaminių“ pramoninės ekosistemos. Šių ekosistemų žalioji ir skaitmeninė pertvarka, pagrįsta būsimais pertvarkos scenarijais, gali labai padėti konkrečiomis priemonėmis ir įvairiose vertės grandinėse plėtoti naujojo europinio bauhauso vertybes.